

2009 Ocak ayında Brezilya Belem'de gerçekleşecek Ekososyalist Forum için kaleme alınan ikinci manifesto'nun nihai metni "BELEM EKOSOSYALİST BİLDİRGESİ" adıyla yayınlandı. Ekoloji Kolektifi'nin çağrısı ile düzenlenen ikinci manifesto tartışma toplantılarının sonuçlarında ortaya çıkan eleştiri ve öneriler de nihai metnin hazırlanmasına katkı sundu. Bildirge 2007 yılında Paris'te yapılan Ekososyalist Konferans'ta seçilen komite (Ian ANGUS, Joel KOVEL, Michael LÖWY) tarafından Danielle FOLLETT'in de katkılarıyla hazırlanmış. Bildirge Ocak 2009'da Brezilya Belem'de gerçekleşecek Dünya Sosyal Forumu'nda dağıtılacak. (Destek İçin)

Bildirgeye destek vermek isteyenler isim ve ülkelerini belirttikleri bir e-posta ile ecosocialist@gmail.com adresine başvurabilirler. Türkiye'den bildirimlerin de haftalık olarak Türkiye raporu ile Belem'e iletimi için ecosocialist@gmail.com adresine bildirilmesi rica olunur.

Ekoloji Kolektifi, Aralık 2008

BELEM EKOSOSYALİST BİLDİRGESİ

'Dünya iklim değişikliği nedeniyle bir hummaya yakalanmış durumdadır; hastalık ise kapitalist gelişim modelidir' Evo Morales, Bolivia Devlet Başkanı, Eylül 2007

İnsanlığın seçimi

Bugün insanlık katı bir seçimle karşı karşıya: Ya ekososyalizm ya barbarlık.

Artık kapitalizmin, insanlığı ve doğayı bir parazit gibi sömüren bu sistemin barbarlığı konusunda başka kanıtlara gerek yok. Kapitalizmi hareket halinde tutan tek güç, kara geçme ve buna bağlı olarak, sürekli büyüme zorunluluğu. Kapitalizm büyük bir savurganlıkla gereksiz ürünler yaratıyor, çevrenin sınırlı kaynaklarını boşa harcıyor ve geriye sadece zehirler ve çevreyi kirleten ürünler veriyor. Kapitalist sistemde tek başarı ölçüsü, günde, haftada, yılda ne kadar daha fazla satış yapıldığı. Daha fazla satış yapılsın diye, doğrudan insanlara ve doğaya zararı olan, etrafa hastalık yaymadan üretilmesi olanaksız olan, üretimleri esnasında soluduğumuz oksijeni üreten ormanları mahveden, ekosistemleri yok eden, suyumuzu, havamıza ve toprağımıza sanayi atıklarının kanalizasyonu muamelesi yapılmasına neden olan ürünler, büyük miktarlarda ortaya dökülüyor.

Kapitalizmin büyüme gereksinimi, bireysel girişimden, sistemin tümüne kadar, her aşamada karşımıza çıkıyor. Şirketlerin doymak bilmez açlığını bastırmak için, emperyalist yayılım doğaya, ucuz emek gücüne ve yeni pazarlara el atıyor. Kapitalizmin, doğuşundan beri ekolojik tahrip gücü yüksekti, ancak yaşadığımız zamanlarda, dünyaya yönelik bu tahripkar yaklaşım daha da hızlandı. Niceliksel değişim, artık yerini niteliksel dönüşüme bırakıyor ve dünyayı bir yıkılma noktasına, felaketin eşiğine getiriyor. Giderek daha fazla bilimsel araştırma, hava sıcaklığında küçük artışların, dönüşü olmayan ve zıvanadan çıkacak etkilere yol açabileceğine işaret ediyor – örneğin Grönland'daki buz katmanları hızla eriyebilir, okyanusun altındaki ve sürekli donmuş toprak tabakasında hapsolan metan serbest kalabilir ve felaket boyutlarına dönüşecek bir iklim değişikliği sürecini başlatabilir.

Önlem alınmazsa, küresel ısınma insan, hayvan ve bitki yaşamında mahvedici etkiler gösterecektir. Toplam tahıl üretimi korkunç oranlarda düşecek, büyük ölçekli kıtlıklar baş gösterecektir. Bazı bölgelerde yaşayan insanlar yükselen okyanus seviyelerinden, diğerleri kuraklıktan dolayı göç etmek zorunda kalacak, düzensiz, öngörülmesi imkânsız hava durumları normal hale gelecektir. Hava, su, toprak kısa zamanda zehirle dolacak, sıtma, kolera ve belki daha da ölümcül hastalıklar bütün toplumların en fakir ve en korunmasız insanlarını kasıp kavuracaktır.

Ekolojik krizin etkisi, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da yaşayan insanlar tarafından özellikle ağır şekilde hissediliyor ve dünyanın her yerinde yerli halklar, özellikle savunmasız bir konumda. Çevre tahribatı ve iklim değişikliği, zenginlerin fakirlere karşı bir çeşit saldırı eylemi olarak da yorumlanabilir.

Doymak bilmez karları arttırma gereksinimine bağlı olarak yaşadığımız ekolojik yıkım, kapitalizmin kazayla ortaya çıkıveren bir yan etkisi değildir: Bu özellik sistemin dna'sına kazınmış ve reformlarla giderilemez. Kar yönelimli üretimin ufku dardır ve yatırım kararlarını kısa vadeli bir yaklaşımla verir, bu esnada çevrenin sağlığını ve dengesini

uzun vadeli bir bakışla dikkate alması olanaksızdır. Sınırsız ekonomik büyüme, sınırlı ve kırılgan ekosistemlerle bir arada var olamaz; ama kapitalist ekonomik sistem büyüme sınırlarına karşı tahammülsüzdür; sürekli genişleme gereksinimi, “sürdürülebilir gelişme” adına önüne koyulabilecek her çeşit sınırlamayı aşmanın yolunu bulacaktır. İşte bu yüzden, doğası gereği dengeli olamayan kapitalist sistem, bırakın kaotik ve parazitimsi büyümesine bağlı olarak oluşan krizleri gidermeyi, kendi faaliyetlerini düzenlemekten bile acizdir, çünkü bunu yapması için, sürekli birikime sınırlama getirmesi gerekecektir ki, bu da “büyü ya da öl!” şiarına göre işleyen bir sistem için, kabul edilmesi olanaksız bir seçenektir.

Kapitalizm baskın sosyal düzen olmaya devam ederse, önümüzdeki en iyi seçenek dayanılmaz iklim koşulları, sosyal krizlerin yoğunlaşması ve sınıf hakimiyetinin en barbarca biçimleri olacaktır. Emperyalist güçler dünyanın giderek eriyen varlıklarının sürekli kontrolünü ele geçirmek için birbirleriyle ve Küresel Güney ile savaşırken, parlak bir gelecek bekleyemeyiz.

En kötü olasılıkla, gezegendeki insan yaşamı sona erebilir.

Kapitalist değişim taktikleri

Atmosferdeki karbondioksitin pervasızca arttırılmaya devam etmesine bağlı olarak bizi bekleyen küresel ısınma felaketi de dahil olmak üzere, önümüzdeki ekolojik çöküşle başa çıkmak için önerilen stratejiler açısından sıkıntı çekmediğimiz ortadadır. Ancak, bu stratejilerin çoğunun ortak noktası, egemen küresel sistem olan kapitalizmin tarafını tutmaları ve bu sistemden faydalananlar tarafından geliştirilmeleri.

Ekolojik krizin sorumlusu olan egemen küresel sistemin, bu kriz üstüne yürütülen tartışmanın kıstaslarını belirlemede şaşılacak bir yan yok; çünkü hem atmosferdeki karbondioksiti üreten araçlar, hem de bilgi üretimi araçları kapitalistlerin elinde. Böylece, sistemin politikacıları, bürokratları, ekonomistleri ve profesörleri bitmek bilmeyen bir öneriler silsilesiyle, pazar mekanizmaları ve dünya ekonomisini yöneten birikim sistemi kesintiye uğramadan, dünyanın maruz kaldığı ekolojik hasarın nasıl tamir edilebileceği konusu üstüne varyasyonlar üretiyor.

Ancak bir insan ikisini birden devam ettiremez; ya doğanın kendisi ya da kapitalizmin kar hırsı. bunlardan birini terketmek gerekecektir ve tarih politika yapanların çoğunun hangi tarafı tercih ettiği konusunda fazla şüpheye yer bırakmamaktadır. kurulu düzenin ekolojik yıkımı durdurabilme kapasitesinden şüphe etmemiz için her çeşit neden mevcut.

Gerçekten de, kozmetik düzeltmelerin ötesinde, son 35 yılın reformları canavarca bir yetersizlikten ötesi olamamıştır. Orada burada, tekil iyileşmeler meydana geldiyse de, sistemin pervasızca genişleme ve kaos içinde kar yapma dürtüsü, bunların olumlu etkisini de silip, götürmüştür.

Bu başarısızlığı bir örnekle gözler önüne serebiliriz: 1997 yılında Kyoto Protokolünün piyasaya çıkmasına rağmen, 21.yüzyılın ilk dört yılında, küresel karbon emisyonları 1990’ların ilk on yılında, her bir yıl başına düşen oranlardan neredeyse üç kat daha fazlaydı

Kyoto iki farklı yöntemle iş görmektedir: Emisyonlarda belli azaltımları tutturabilmek için emisyon ticareti yapmayı sağlayan ‘ üst sınır ve ticaret’ (the cap and trade) sistemi ile sanayileşmiş uluslardaki salınımları dengelemek için Güney yarımkürede gerçekleştirilen Temiz Gelişim Mekanizmaları (CDM) adlı projeler. Bu projelerin her biri, pazar mekanizmalarına dayanılarak geliştirilmiştir. Her şeyden önce, atmosferdeki karbondioksit, küresel ısınmayı yaratan çıkar gruplarının kontrolü altındaki pazar mekanizmalarının kapsamına giren bir meta olmuştur. Çevreyi kirletenler, karbon emisyonlarını azaltmak zorunda değildir, para üstündeki kontrollerini kullanarak, karbon pazarını kendi amaçları doğrultusunda kullanmalarına izin verilmiş, böylece mahvedici sonuçları olan karbon temelli yakıtların izini sürme hakkını da kaybetmemişlerdir. Üstelik, işbirlikçi hükümetlerce verilebilecek emisyon kredilerinin de bir sınırı dahi yoktur.

Ulaşılan sonuçların doğrulanması ve değerlendirilmesi olanaksız olduğundan, Kyoto düzeni emisyonların kontrol altına alınmasını olanaksız hale getirmenin yanı sıra, her çeşit dolandırıcılık ve kural çiğneme girişimi için de zengin olanaklar sağlamaktadır. Wall Street Journal bile, Mart 2007’de, emisyon ticaretinin “bazı büyük şirketler için iyi bir

para kaynağı olacağını, ama bu maskaralığın küresel ısınmaya karşı bir fayda sağlayabileceğine bir an bile inanmamak gerektiğini” yazmıştı.

2007 yılında Bali’deki iklim toplantılarında, ilerideki dönemde daha büyük istismlara niyetlenenlere kapı iyice açıldı. Bali’de, sorumluluk sahibi iklim bilimcilerin önerdiği, karbon oranlarının büyük oranlarda düşürülmesi (2050 yılına kadar %90) hedefine değinilmedi bile; idari yetkiler Dünya Bankasına bağlı süreçlere devredilerek, Küresel Güney’in halkları, sermayenin insafına terk edildi ve karbon kirliliği yaratmak daha da kolaylaştırıldı.

İnsanlar olarak geleceğimizi sürdürmek, yarınımıza sahip çıkmak için, kaçınılmaz bir dönüşümden geçmek zorundayız. Burada artık, bütün kısmi mücadeleler, kapitalizmin varoluşuna karşı kapsamlı bir mücadelenin bir bileşeni haline gelmektedir. Bu daha kapsamlı mücadele sadece olumsuzlayarak, sadece anti-kapitalist bir duruşla yürütülemez. Bu mücadelenin, yeni bir toplumun habercisi olması, bu yeni toplumu kurması gerekir. Bu toplum, ekososyalist bir toplum olacaktır.

Ekososyalist alternatif

Ekososyalist hareket özelde küresel ısınmanın getirdiği yıkıcı gidişatı ve genelde de kapitalist eko yıkımı durdurmayı ve tersine çevirmeyi, kapitalist sisteme karşı radikal ve uygulanabilir bir alternatif oluşturmayı hedefler.

Ekososyalizm kapitalist/endüstriyel sisteme karşı, toplumsal gereksinimler ve ekolojik denge gibi finansal olmayan kriterler üzerine kurulmuş bir ekonomik politikadan temellenir. Kapitalizmle çelişmeyen “piyasa ekolojisi” ve yeryüzünün doğa varlıklarını ihmal eden “ verimlilik yanlısı sosyalizm”e karşı eleştirileri birleştirir. Sosyalizmin rotasını ve amacını ekolojik ve demokratik bir çerçevede yeniden tanımlar.

Bu amaçlar toplumun yatırım ve üretim hedeflerini kolektif olarak belirleyebilmesine ve üretim araçlarının kolektifleştirilmesine olanak tanıyan demokratik planlamayı gerektirir. Yalnızca üretimin ve karar alma süreçlerinin kolektifleşmesi sosyal ve doğal sistemimizin devamı ve dengesi için uzun dönemli perspektifler sunabilir.

Verimlilik ve niceliksel olandan niteliksel olan ekonomik kriterlere geçiş; doğa, üretim ve ekonomik faaliyetlerin hedefleri üzerine yeniden düşünmeyi gerektirir. Ev idaresi, çocuk bakımı, çocuk ve yetişkin eğitimi ve sanat gibi üretken olan ve olmayan, yaratıcı temel insan aktiviteleri ekososyalist ekonominin temel değerleri olacaktır.

Temiz hava, su ve bereketli topraklar ve bunların yanı sıra doğal gıdaya ve yenilenebilir, kirlilemeyen enerji kaynaklarına dünya çapında erişim ekososyalizm tarafından savunulan en temel doğa ve insan haklarıdır.

“Despotik” olmaktan uzak kolektif politikaların oluşturulma süreçleri yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerin her birinde toplumsal özgürlük ve sorumluluklarla tutarlıdır. Bu irade özgürlüğü büyümeye dayalı kapitalist sistemin yabancılaştıran ekonomik “yasaları”ndan kurtulmayı sağlar.

Küresel ısınma ve insan hayatı ve ekolojik yaşamın sürdürülebilmesini tehdit eden diğer tehlikeleri bertaraf etmek için tüm sanayi sektörleri kapatılmalı, küçültülmeli ya da yeniden yapılandırılmalı ve diğer sektörler de tam istihdam yaratacak şekilde geliştirilmelidir. Bu çapta bir radikal dönüşüm üretim araçları üzerinde kolektif bir kontrol ve üretim ve değiş tokuş süreçlerinde demokratik bir planlama olmadan mümkün olamaz. Yatırım ve teknolojik gelişme süreçlerinde demokratik kararlar, toplumların ve doğanın ortak menfaatleri için bankaların ve kapitalist girişimcilerin kontrolünün yerini almalıdır.

Toplumun en çok ezilenleri olan yoksullar ve yerli halklar, ekolojik sürdürülebilir geleneklerin yeniden canlandırılması ve kapitalist sistemin duymadığı seslerini duyurmak için, ekososyalist devrimde bütünüyle yer almalıdır. Küresel Güney’in halkları ve tüm dünyadaki yoksullar kapitalist yıkımın ilk kurbanları olduklarından, onların mücadeleleri ve talepleri ekolojik ve ekonomik olarak sürdürülebilir bir toplumun yaratılmasında bir düzlem tarif etmeye yardımcı olacaktır. Benzer biçimde, cinsiyet eşitliği ekososyalizmin ayrılmaz bir parçasıdır ve kadın hareketleri kapitalist yıkıma karşı en aktif ve sesli muhalefetlerdendir.

Böyle bir süreç, sosyal ve politik yapıların, nüfusun en geniş bölümünün ekososyalist bir programa olan aktif

desteğine dayalı devrimci dönüşümü olmadan başlayamaz. Emeğin–işçiler, çiftçiler, topraksızlar ve işsizler- sosyal adalet için mücadelesi çevre hakkı mücadelesinin ayrılmaz parçasıdır. Kapitalizm, toplumsal ve ekolojik olanı sömüren ve kirlüten, doğanın ve emeğin düşmanıdır.

Ekososyalizm aşağıdaki alanlarda radikal dönüşümler önerir:

1 - enerji sisteminde karbona dayalı yakıtlar ve biyoyakıtların toplumun kontrolündeki temiz enerji kaynakları ile yer değiştirmesi: rüzgar, jeotermal, ve özellikle güneş enerjisi.

2 - taşımacılık sisteminde; özel araçların kullanımının sert bir biçimde düşürülüp yerine bedava ve yeterli toplu taşımanın geçirilmesi

3 - atığa, eskimeye/demode olmaya, rekabete ve kirlitmeye dayalı şu anki üretim, tüketim ve kurulum alışkanlıklarının yalnızca sürdürülebilir ve geri dönüşümlü malların üretilmesi ve yeşil mimarinin geliştirilmesi ile değiştirilmesi

4 - gıda üretimi ve dağıtımının yerel gıda güvenliğini mümkün olduğunca koruyarak kirliliğe yol açan endüstriyel tarımın ortadan kaldırılarak sürdürülebilir tarımsal ekosistemler ve toprağın verimliliğinin canlandırılması için etkin çalışma

Yeşil bir sosyalizmi düşlemek ve bunun için mücadele etmek bugün somut ve acil reformlar için mücadele edilmemesi anlamına gelmez. ‘Temiz kapitalizm’ ilüzyonuna kapılmadan, zaman kazanmaya ve baştakilere hükümetler, şirketler,uluslararası kurumlar) temel ancak gerekli bazı değişiklikleri dayatmaya çalışmalıyız:

- sera gazlarının emisyonunda sert ve uygulanabilir azatlım
- temiz enerji kaynaklarının geliştirilmesi
- kapsamlı bir ücretsiz toplu taşıma sisteminin sağlanması
- karayolu taşımacılığının demiryoluna dönüştürülmesi
- kirliliğin bitirilmesine yönelik programların oluşturulması
- nükleer enerji ve savaş harcamalarının bertaraf edilmesi

Bu ve benzeri talepler Seattle’da 1999 yılından beri toplumsal ve çevre hareketlerinin sistem karşıtı ortak bir mücadeleye yakınlaşması için çabalayan kararlı yeni bir hareket olan Küresel Adalet hareketi ve Dünya Sosyal Forumları’nın gündemlerinin merkezindedir.

Çevrenin tahribatı konferans salonlarında ve anlaşma müzakereleriyle durdurulmayacak: yalnızca yoğun eylemler bir değişim yaratabilir. Üçüncü Dünya ve yerli halklar bu mücadelenin, kirlüten çokuluslu şirketlerle, zehirli kimyasal tarım ticaretiyle, genetiğiyle oynanmış istilacı tohumlarla ve aç insanların ağızlarındaki tahılı çalıp araba depolarına koyan bio-yakıtlarla savaşın ön sıralarındadır. Kuzey ve Güneydeki antikapitalist ekolojik hareketlilik arasındaki dayanışma stratejik önceliktedir. Kent ve kır emekçileri, Küresel Güney ve tüm dünyadaki yerli halklar ekolojik ve toplumsal adaletsizliğe karşı yürütülen bu mücadelenin en ön saflarında sömüren ve kirlüten çokuluslulara, zehirleyen ve haklarından mahrum eden işletmelere, yayılan genetiği değiştirilmiş tohumlara, bugünkü gıda krizini derinleştiren biyoyakıtlara karşı kavga vermekteler. Bizler bu toplumsal çevre hareketlerini ilerletmeli ve Kuzey ve Güney’deki antikapitalist ekolojik hareketler arasında birlik kurmalıyız.

Bu Ekososyalist Bildirge eylemliliğe bir çağrıdır. Yöneten sınıflar güçlü, ancak kapitalist sistem kendini finansal ve ideolojik olarak her gün daha çok iflasa sürüklüyor; yarattığı ekonomik, ekolojik, toplumsal, gıda ve diğer krizlerinin üstesinden gelemiyor. Ve radikal karşıt güçler canlı, yaşıyor. Bizler; yerel, bölgesel ve uluslararası tüm düzlemlerde toplumsal ve ekolojik adalet temeline dayalı alternatif bir sistem kurmak için mücadele ediyoruz.

Bildirgenin nihai metninin çevirisi Ekoloji Kolektifi tarafından yapılmıştır. (Aralık 2008)